

Шемчук В.В.

Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів

ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ФУНКЦІЙ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ

Здійснено аналіз доктринальних підходів стосовно поняття і природи функцій держави, критеріїв їх класифікації. Виходячи з пріоритетів розвитку інформаційного громадянського суспільства, глобального інформаційного суспільства, обґрунтовано доцільність виокремлення інформаційної функції. Автором підкреслено її сутнісні характеристики та ознаки, а також визначено місце і значення в системі функцій сучасної держави. Відзначено особливості нормативно-правового та інституційного забезпечення інформаційної функції держави в умовах сьогодення, формування і реалізації інформаційної політики, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційного простору.

Ключові слова: інформаційне суспільство, функції держави, інформаційна політика, інформаційна функція держави, інформаційно-комунікаційні технології, нормативно-правове регулювання, інформаційний простір.

Постановка проблеми. Сучасні процеси державотворення і правотворення євроатлантичної інтеграції та низка інших процесів практично неможливі без інформації, інформаційного забезпечення. Це стосується і реформування основних державно-правових інститутів, явищ і категорій.

Погоджуємось, що інформаційне забезпечення саме виступає сполучною основою дієвого функціонування різних сфер суспільного життя та запорукою прогресу в цілому, а необхідною умовою забезпечення національної безпеки, збереження цілісності всієї держави, формування в її межах ефективної державної влади є інформаційна функція, яка тісно переплітається з усіма найважливішими напрямками діяльності держави та забезпечує поступальний розвиток єдиного інформаційного простору в її територіальних межах [1].

Водночас події останніх років в Україні та інших державах демонструють актуалізацію питань реалізації інформаційних прав людини і громадянина, права на доступ до публічної інформації, отримання та розпорядження інформацією, розбудови інформаційного суспільства і міжнародного інформаційного простору тощо. Усе це ставить перед вітчизняними і зарубіжними дослідниками, державними і громадськими діячами завдання аналізу, забезпечення реалізації інформаційної функції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто підкреслити, що інформаційна сфера та

об'єкти інформаційної інфраструктури, так само як і інформаційна функція, становлять предмет міждисциплінарних досліджень сучасної науки, а також відповідну реалізацію в різноманітних напрямках життєдіяльності.

Так, останніми роками представники науки теорії держави і права частіше звертаються до тематики функцій держави, функцій права. Проте безпосередньо інформаційній функції держави навряд чи посвячено достатню кількість наукових джерел. Варто відзначити, зокрема, монографічне дослідження О.О. Тихомирова на тему «Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави» (за загальною редакцією Р.А. Калужного, Київ, 2014) [2]. У науці адміністративного права фактично найбільшою мірою розглядають однорідні пов'язані з інформаційною функцією держави питання розвитку інформаційного суспільства, захисту інформаційних прав громадян, інформаційної безпеки тощо. Також прослідковується зростаючий науковий інтерес до даної проблематики в науці міжнародного права, рідше – в кримінальному праві і т.д.

Загалом очевидним є факт появи значної кількості наукових статей та інших публікацій у даній сфері. Наприклад, слід відзначити здобутки таких учених, як: І. Арістова, В. Брижко, В. Гавловський, С. Глазунова, В. Демиденко, Ж. Дзевелюк, Н. Камінська, О. Кирилюк, О. Климентьев, Т. Костецька, О. Кохановська, І. Кушнір, О. Лощи-

хін, А. Марущак, Л. Наливайко, М. Павленко, О. Тихомиров, В. Хахановський, В. Цимбалюк, О. Яременко та ін. Проте однозначно потрібно і надалі продовжувати ґрунтовний системний аналіз функцій держави і права загалом та інформаційної функції держави зокрема.

Цілі статті передбачають здійснення теоретичного дослідження розуміння сутності інформаційної функції сучасної держави з метою формулювання її визначення, а також з'ясування особливостей її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, така категорія, як «функція», запроваджена німецьким дослідником Г. Лейбніцем для визначення залежності одних процесів або їх змін від інших (у математиці розуміється як залежність однієї величини від інших) [3, с. 1300].

Різні її інтерпретації можна зустріти в політико-правовій думці, але часто використовуються звичні для теорії держави і права взаємопов'язані поняття «завдання», «цілі» та «функції» держави. При цьому категорія «функція» знаходить власне відображення і трактування в соціології як роль, яку певний соціальний інститут (або окремий соціальний процес) виконує щодо потреб суспільної системи більш високого рівня організації або інтересів класів, які її утворюють, соціальних груп та індивідів [4, с. 719].

Відомий учений В.С. Нерсисянц трактує державу як живий організм, а її функції пов'язує з формами життєдіяльності такого організму (формами діяльності, що відображають її смислову сутність) [5, с. 256].

Л.І. Каск присвятив свою увагу побудові зумовленої об'єктивними факторами моделі функцій держави, підкреслюючи взаємозв'язок і відносність понять «функції держави» і «структура держави», обґрунтовуючи підхід, за якого функції держави не отожднюються ні з напрямками, ні зі сторонами державної діяльності й виражаються через зміст цієї діяльності [6, с. 5–16].

Переважно теоретики права визначають функції держави передусім у контексті основних напрямів її діяльності. Як стверджував В.В. Копейчиков, поняття «функції держави» пов'язано з втіленням сутності та соціальної спрямованості, завдань і цілей держави [7, с. 65]. Водночас, на переконання В.В. Оксамитного, функції держави спрямовані на вирішення завдань, що стоять перед державою на різних етапах розвитку, за допомогою спеціальних форм і методів їх реалізації; при цьому розподіл функцій на основні та неосновні є умовним [8, с. 222]. Нарешті, П.М. Рабінович зазначає,

що вони розкривають соціальну сутність і призначення держави в суспільстві, при цьому основні функції, на відміну від неосновних, безпосередньо характеризують її соціальну сутність і призначення [9, с. 37].

Однак єдиного загальновизнаного підходу немає і дотепер, оскільки поняття «функції держави» є складним, багатограним та різноплановим, що не дає можливості викласти його в лаконічному доступному формулюванні, зумовлює плюралізм підходів дослідників до інтерпретації функцій держави і доцільність їх подальшого осмислення в контексті сучасних перетворень держави і суспільства.

О.О. Тихомиров відзначає, що визначення функцій держави лише як основних напрямів її діяльності теж є достатньо суперечливим, оскільки неможливо встановити чітку межу між основною й неосновною, більш важливою і менш важливою діяльністю держави. Крім того, класифікуючи функції держави, багато авторів розділяють їх за соціальним призначенням (або за значенням) на основні й неосновні (додаткові), що суперечить самому визначенню функцій держави. Тому доповнення «основні» повинно використовуватися лише в розгляді структурного зрізу функцій держави. Майже кожен основну в структурному аспекті функцію можна розділити на складові частини, які називають додатковими (неосновними) функціями [10;11].

Натомість кожен додаткову функцію відносно її складових частин також можна вважати основною. Таким чином, функції держави організуються в ієрархічну структуру, на вершині якої виявляється найбільш загальна функція. Такою функцією в сучасних державах є, зокрема, забезпечення національної безпеки, а додатковими щодо неї – забезпечення територіальної цілісності, конституційного ладу, прав і свобод громадян, науково-технічного потенціалу, високого рівня життя населення, інформаційної безпеки тощо [10; 11].

Сучасна наука залежно від того, в чіх соціальних інтересах здійснюються функції держави, поділяє їх на загальносоціальні та функції захисту групових інтересів. Загальносоціальні функції – це довготривалі, спрямовані на задоволення інтересів суспільства в цілому, всіх його верств, напрямки діяльності держави. Функції захисту групових інтересів являють собою такі напрямки діяльності держави, що спрямовані на вираження і задоволення інтересів певних соціальних сил – правлячих угруповань, за якими стоять верстви населення, що становлять соціальну базу здійснення державної влади.

Сучасні тенденції розвитку держав, міждержавного співробітництва засвідчують про поступову деполаризацію суспільства, підкреслюють необхідність зміщення акцентів у розумінні функцій держави в бік зумовленості їх суспільними потребами і належного закріплення й реалізації прав людини. Активізація розбудови громадянського та інформаційного суспільства зумовлюють перерозподіл функцій держави, власне державними залишаються лише її невід'ємні функції, які громадянське суспільство самостійно здійснювати не здатне (забезпечення суверенітету держави, безпеки суспільства, зовнішньополітична функція і т.д.).

Серед класичних (традиційних) критеріїв класифікації функцій держави відомі такі, як територіальна спрямованість діяльності держави, соціальне значення, період існування (здійснення) функцій та сфери суспільного (державного) життя.

Відповідно, виокремлюють такі основні групи: – внутрішні, що здійснюються в межах території держави і є вираженням її внутрішньої політики; – зовнішні, що здійснюються за територіальними межами держави й виражаються у відносинах з іншими державами та міжнародними організаціями. У цих функціях знаходить своє втілення зовнішня політика держави. У свою чергу, за критерієм відносної значущості функції держави розділяють на основні (розкривають соціальну сутність держави), а також неосновні (ті, які їх доповнюють) [12, с. 131, 139]. Фундаментальні функції держави поступово втрачають домінуюче значення своєї територіальної спрямованості.

Стосовно різновекторних сфер життєдіяльності людини і суспільства підкреслимо доцільність виокремлення таких груп функцій:

1) політичні: формування і здійснення внутрішньої політики держави; створення сприятливих умов для реалізації народовладдя; встановлення офіційних дипломатичних, консульських та інших відносин із державами і міжнародними організаціями; оборонна діяльність держави, що передбачає захист економічними, дипломатичними й військовими засобами її суверенітету й території;

2) соціальні: створення сприятливих умов для ліквідації конфліктів і суперечок між різними верствами населення, реалізації права на працю, освіту, достатній життєвий рівень, охорону здоров'я тощо;

3) економічні: вплив на сферу виробничих відносин шляхом підтримки і розвитку всіх форм власності; торгово-економічних відносин з іноземними державами, створення і забезпе-

чення функціонування системи оподаткування, бюджетної системи, інновацій тощо;

4) екологічні: охорона й забезпечення раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки суспільства, поліпшення екологічного стану планети, попередження та ліквідація наслідків екологічних катастроф світового масштабу;

5) культурні: забезпечення консолідації етнічної нації, формування загальної для всієї країни культури, сприяння розвитку культури всіх народів, які проживають на території держави, встановленню і розвитку культурних зв'язків з іншими державами; підтримка науки, освіти, мистецтва, фізичної культури й спорту; охорона культурної спадщини;

6) правоохоронні: контроль за дотриманням правових норм, попередження і протидія злочинності, притягнення до юридичної відповідальності винних у правопорушеннях, забезпечення реалізації й захисту прав і свобод людини та громадянина, сприяння забезпеченню регіонального і міжнародного правопорядку, боротьба з міжнародними злочинами, попередження виникненню міжнаціональних і міждержавних конфліктів;

7) інформаційні: забезпечення обміну інформацією в межах країни, сприяння інформатизації суспільства та участь у розвитку світового інформаційного простору з метою забезпечення вільного обміну інформацією, захисту інформаційних прав і свобод людини і громадянина, забезпечення інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки тощо.

З-поміж інших класифікацій функцій держави додатково виокремлюють ідеологічну та оборонну, правозахисну та інші функції. Слід відзначити, що такий перелік функцій держави не є вичерпним, можливо навіть дискусійним, потребує уточнення і перегляду.

Поряд із цим наше завдання передбачає з'ясування не тільки проблемних питань, пов'язаних із поняттям чи класифікацією функцій держави, їх аналіз, а й вивчення природи відносно нової функції сучасної держави – інформаційної, визначення її місця в системі існуючих функцій держави.

Такі відомі вчені, як М. Байтін та І. Сенякін, В. Нерсисянц, раніше не виокремлювали інформаційну функцію держави як самостійну. В останніх вітчизняних публікаціях В. Волинця, С. Глазунової, О. Климентьева, Т. Костецької, Ж. Павленко та інших активізувалось питання не лише про її виокремлення, а й про її особливості забезпечення, відмінності від інших функцій держави тощо.

Інформаційна функція держави стала об'єктом наукових досліджень порівняно недавно, оскільки за радянських часів інформаційна діяльність держави розглядалася правознавцями в контексті політико-правового забезпечення існуючої ідеології [13, с. 66].

Аргументи на користь виокремлення інформаційної функції держави запропоновано такі. Інформатизація сучасного суспільства передбачає проникнення інформаційних технологій практично в усі сфери суспільного життя, що надає провідного значення діяльності держави, пов'язаній із забезпеченням вільного обміну інформацією, інтеграцією у світове інформаційне суспільство, забезпеченням інформаційної безпеки тощо. Така синкретизація класифікації функцій держави знижує актуальність і значущість їх розподілу на внутрішні й зовнішні, що особливо помітно в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів у світовому співтоваристві, які розмивають грань між внутрішньою та зовнішньою сторонами економічної, політичної, соціальної й екологічної діяльності держави, і підтверджується дослідженнями останніх років [14, с. 11].

Поряд із інформаційною функцією держави згадують і про інформаційно-виховну функцію, функцію забезпечення інформаційної безпеки, інформаційно-комунікативну функцію держави тощо. Так, існує точка зору, що сучасному етапу розвитку суспільства більше відповідає остання зі згаданих функцій. Адже комунікація – це обмін інформацією, що має на увазі суб'єкт-об'єктні відносини й обов'язкове застосування принципу зворотного зв'язку. А під час переходу на так звану сервісну державу, що надає громадянам і організаціям послуги швидко та якісно, необхідно налагодити взаємодію державних структур із громадянами та організаціями, ту саму комунікацію, тобто взаємний обмін інформацією, що сьогодні має нерівноправний, далеко не партнерський і зовсім нерівний характер, як того вимагають принципи розвитку демократичного суспільства. [15, с. 3–5].

На наше переконання, очевидно, що серед вчених-правознавців сьогодні немає єдиної точки зору на те, що як явище виникла, існує і розвивається нова функція держави – інформаційна, і, відповідно, щодо конструювання терміна «інформаційна функція держави».

Ж. Павленко в широкому розумінні інформаційну функцію трактує як загальносоціальну головну функцію держави, в якій можна виділити дві похідні функції: функцію інформаційного забезпечення діяльності держави в цілому,

її органів, установ, посадових осіб та інформаційно-комунікативну функцію, тобто функцію інформаційного обслуговування громадян – діяльності державних і суспільних органів, організацій, установ, посадових осіб щодо задоволення потреб і законних інтересів громадян в одержанні необхідних зведень, повідомлень, знань, що стосуються політичних, економічних, соціально-культурних і соціально-побутових сторін життєдіяльності держави, особистості, суспільства. У свою чергу, інформаційно-комунікативна функція, головне призначення якої – забезпечення реалізації конституційного права громадян на доступ до інформації, розпадається на низку самостійних елементів, головним з яких є інформування населення, що полягає в регулярному і цілеспрямованому наданні громадянам у встановленому законом порядку різних відомостей, повідомлень, знань, які об'єктивно, повно і вчасно характеризують роботу цих органів, а також прийняті ними рішення [16, с. 209].

Оскільки специфіка інформації як ресурсу впливає на розосередженість елементів інформаційної функції й поєднання з іншими напрямками державної діяльності, то у вузькому розумінні інформаційна функція – це похідна кожної головної функції держави – захисту прав і свобод людини, економічної, соціальної, політичної, тому що здійснення будь-якої державної функції немислимо без інформаційного компонента.

Костецька Т.А. до основних ознак інформаційної функції Української держави, характерних функцій держави включає:

– функція набуває рис стійкого, постійного напряму та виду діяльності Української держави, яка має власну періодизацію свого існування;

– у функції виявляється сутність і соціальне призначення держави, що пов'язуються із завданнями, які виникають перед державою на відповідному етапі його розвитку;

– завданнями, які є першоосновою інформаційної функції, на сучасному етапі розбудови нашої держави є: створення правових, організаційних засад, науково-технічних, економічних, фінансових та інших умов для реалізації інформаційних прав людини і громадянина, інформаційних потреб суспільства; формування системи національних інформаційних ресурсів, забезпечення національної інформаційної безпеки і в перспективі побудова інформаційного суспільства;

– функція є реальною, оскільки завдання, напрями діяльності держави базуються на конституційно-правових засадах;

– функція має комплексний характер, здійснюється в певних формах і конкретними методами. Зокрема, втілюється у функціях, компетенції відповідних державних органів [17].

Здійснений аналіз дозволяє стверджувати, що інформаційна функція відзначається суттєвими ознаками основних функцій держави. Вона становить сформований у сучасних умовах основний напрям діяльності держави в інформаційній сфері, значення правового регулювання якого зумовлено об'єктивними процесами глобального та національного інформаційного розвитку. Вона безпосередньо виражає і предметно конкретизує сутність сучасної держави – досягнення демократії, громадянського інформаційного суспільства, глобальних інформаційно-комунікативних технологій.

На наше переконання, власне інформаційна функція демонструє приклад поєднання загальносоціальних, групових чи корпоративних, місцевих і приватних інтересів членів суспільства, а також національних та міжнародних потреб в інформаційній сфері. Тут виявляється і властива їй на сучасному етапі розвитку динаміка соціально-економічних, політичних і культурно-духовних, науково-технічних перетворень у житті інформаційного суспільства. Згадуючи поділ функцій держави на внутрішні та зовнішні, тенденції їх інтернаціоналізації, глобалізації та інтеграції, слід відзначити потенційну можливість додання внутрішнім функціям міжнародного значення, їх взаємодію із зовнішнім середовищем, взаємопов'язаність внутрішньої і зовнішньої політики держави. Адже держави не існують ізольовано від інших, усі вони зобов'язані співпрацювати в межах світового співтовариства, брати участь у розв'язанні глобальних і регіональних проблем і конфліктів, у тому числі в інформаційній сфері, отже, вони повинні погоджувати свої інтереси із загальними інтересами даного співтовариства.

Сучасні держави регламентують інформаційні процеси та інформаційні відносини як усередині країни, так і за її межами у відносинах з іншими державами, міжнародними організаціями і наднаціональними утвореннями. Причому внутрішня реалізація інформаційної функції неможлива без планованої активної зовнішньої інформаційної взаємодії, оскільки інформаційну функцію доцільно вважати і внутрішньою, і зовнішньою. Зокрема, такої думки дотримуються деякі сучасні українські правознавці [18, с. 52; 19].

Виходячи з класифікації функцій держави за тривалістю дії чи виконання на постійні та тим-

часові, логічно стверджувати, що інформаційна функція є постійною, тому що вона існує практично на всіх етапах розвитку держави. Проте її значущість та інтенсивність реалізації на кожному етапі відрізняються. Зокрема, в умовах глобальних інформаційних процесів, активізації розвитку інформаційно-комунікативних технологій, поширення кіберзагроз національного і планетарного масштабів, забезпечення інформаційної функції держави набуває особливої значимості й інтенсивності.

Розгляд таких видів функцій держави, як спеціальні (первинні) – властиві тільки державі, й лише вона в особі відповідних органів держави забезпечує їх реалізацію, та неспеціальні функції держави – характеризують її діяльність як звичайного суб'єкта певних правових відносин – цікавий у трактуванні держави як корпорації, що застосовує форми і методи діяльності, характерні для приватних компаній. В інформаційній сфері можна виділити як первинні спеціальні, так і неспеціальні функції держави. У першому випадку це правове забезпечення реалізації інформаційної функції, встановлення основ відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері, в другому випадку – забезпечення розвитку науково-технічного потенціалу і технологій виробництва, маркетинг і ринок продукції, управління інвестиціями, розвиток робочих місць і підготовки кадрів та ін. [20].

Погоджуємось, що на сучасному етапі інформаційна функція відіграє ключову роль серед інших функцій держави, проте водночас є взаємопов'язаною з ними. Адже інші функції не можуть здійснюватись без попереднього інформування громадян про їх зміст, наприклад, до проведення референдуму чи виборів як політичної функції держави населення інформують про питання, яке буде винесено на розгляд, або кандидатури осіб, які балотуються на виборні посади, тощо [21].

Діяльності демократичної, соціальної і правової держави із здійснення своїх функцій, як відомо, передують нормативно-правове закріплення, що визначає потенційний характер фактично всіх функцій держави. Закріплення функцій держави на конституційному рівні ще не гарантує їх ефективної реалізації, якщо не буде забезпечений відповідний інституційний механізм, тобто система спеціально уповноважених на їх виконання органів, відповідних посадових осіб, установ та організацій.

Так, зокрема, в Конституції України та Законах України «Про інформацію» 1992 р., «Про друко-

вані засоби масової інформації (пресу) в Україні» 1992 р., «Про телебачення і радіомовлення» 1993 р., «Про державну таємницю» 1994 р., «Про інформаційні агентства» 1995 р., «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» 1997 р., «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» 2007 р., «Про захист персональних даних» 2010 р., «Про доступ до публічної інформації» 2011 р., «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» 2014 р., «Про відкритість використання публічних коштів» 2015 р. та ряді інших висвітлюються певні аспекти інформаційної функції Української держави. Велика кількість підзаконних нормативно-правових актів деталізує та конкретизує їх, проте реалії сьогодення засвідчують потребу вдосконалення як нормативно-правових, так і інституційних інструментів забезпечення інфор-

маційної функції держави і суспільства, державної інформаційної політики, розвитку інформаційної інфраструктури, національного та глобального інформаційного простору.

Таким чином, можна запропонувати визначення інформаційної функції держави як загальносоціальної функції держави, яка становить один з основних напрямів її діяльності з розвитку інформаційної сфери, що охоплює всю сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, збереженням, обробкою, передачею інформації в усіх сферах життєдіяльності суспільства – політичній, економічній, соціальній, правовій, науково-технічній, освітній, управлінській тощо.

Вважаємо за доцільне і необхідне продовжувати надалі дослідження природи, різновидів і правових засад забезпечення, механізмів реалізації інформаційної функції держави, її внутрішньодержавних і міжнародно-правових аспектів здійснення тощо.

Список літератури:

1. Глазунова С. Інформаційна функція сучасної держави. Інформація і право. 2014. № 2(11).
2. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави: моногр. / О.О. Тихомиров; заг. ред. Р.А. Калюжний. К.: Центр навч.-наук. та наук.-практ. вид. НА СБ України, 2014. 196 с.
3. Большой энциклопедический словарь. 2-е изд. перераб. и доп. М.: «Большая Российская энциклопедия», 1997. 1456 с.
4. Философский энциклопедический словарь / [ред. кол.: С.С. Аверинцев, Э.А. Ораб-Оглы, Л.Ф. Ильичев и др.] 2-е изд. М.: Сов. энциклопедия, 1989. 815 с.
5. Нерсесянц В.С. Общая теория права и государства: учеб. для юрид. вузов и ф-тов. М.: Издательство НОРМА, 2000. 552 с.
6. Каск Л.И. Функции и структура государства. Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1969. 65 с.
7. Теорія держави і права: навч. посіб. / заг. ред. В.В. Копейчикова. К.: Юрінформ, 1995. 192 с.
8. Оксамытний В.В. Теория государства и права: учебник для студ. высших учеб. заведений. М.: Изд-во «ИМПЭ-ПАБЛИШ», 2004. 563 с.
9. Рабінович П.М. Основы загальної теорії права та держави: посіб. для студ. спец. «Правознавство». 2-е вид. зі змін. і доп. К., 1994. 238 с.
10. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави: моногр. / О.О. Тихомиров; заг. ред. Р.А. Калюжний. К.: Центр навч.-наук. та наук.-практ. вид. НА СБ України, 2014. 196 с.
11. Тихомиров О.О. Перспективні зміни розуміння інформаційної безпеки. Правова інформатика. 2010. № 4(28).
12. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. Т. 1. Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології / відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 1232 с.
13. Яременко О. Інформаційна функція української держави: поняття, мета та форми здійснення. Підприємство, господарство і право. 2005. № 7. С. 66–69.
14. Джураєва О.О. Функції сучасної держави: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». О., 2006. 20 с.
15. Никодимов И.Ю. Информационно-коммуникативная функция государства и механизм ее реализации в современной России (теоретический и сравнительно-правовой анализ): автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. СПб., 2001. 40 с.
16. Павленко Ж.О. Поняття інформаційної функції держави // Проблеми законності: акад. зб. наук. пр. Харків, 2011. Вип. 117. С. 202–211.
17. Костецька Т.А. Інформаційна функція держави: конституційні та інституційні аспекти // Держава і право. Вип. 47. С. 113–119. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32861/01-Kostec%27ka.pdf?sequence=1>.

18. Скакун О.Ф. Теория государства и права: учебник. Х.: Консум, 2000. 704 с.
19. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юрид. вищих навч. закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко [та ін.]; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. Х.: Право, 2009. 584 с.
20. Павленко Ж.О. Поняття інформаційної функції держави // Проблеми законності: акад. зб. наук. пр. Харків, 2011. Вип. 117. С. 202–211.
21. Дзевелюк М.В. Теоретико-правові засади інформаційної функції сучасної держави. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 2. С. 15–18.
22. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 № 537-V. Відомості Верховної Ради України. 2007. № 12. Ст. 102.
23. Горун О.В., Камінська Н.В., Фатхутдінова О.В. Теорія держави та права: навч. посіб. К.: КНТ, 2011. 216 с.
24. Камінська Н.В. Міжнародна інформаційна безпека в умовах глобалізації та інтеграції // Міжнародне право: виклики сьогодення: матер. міжнар. науково-практ. інтернет-конфер. (Київ, 20 грудня 2016 р.). К.: КНТЕУ, 2016. С. 22–27.

ИНФОРМАЦИОННАЯ ФУНКЦИЯ И ЕЕ МЕСТО В СИСТЕМЕ ФУНКЦИЙ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА

Осуществлен анализ доктринальных подходов относительно понятия и природы функций государства, критериев их классификации. Исходя из приоритетов развития информационного гражданского общества, глобального информационного общества, аргументирована целесообразность выделения информационной функции. Автором подчеркиваются ее существенные характеристики и признаки, а также определяется место и значение в системе функций современного государства. Определены особенности нормативно-правового и институционального обеспечения информационной функции государства в условиях современности, формирования и реализации информационной политики, развития информационно-коммуникационных технологий и информационного пространства.

Ключевые слова: информационное общество, функции государства, информационная политика, информационная функция государства, информационно-коммуникационные технологии, нормативно-правовое регулирование, информационное пространство.

INFORMATION FUNCTION AND ITS PLACE IN THE SYSTEM OF THE FUNCTIONS OF MODERN STATE

An analysis of doctrinal approaches to the concept and nature of state functions and criteria for their classification is carried out. In terms of development priorities of informational civil society, global information society, the rationale for the identification of the information function is substantiated. The author emphasizes its essential characteristics and features, as well as determines the place and significance in the system of functions of the modern state. Features of the regulatory and institutional provision of information function of the state in the present conditions, formation and implementation of information policy, development of information and communication technologies and informational space are noted.

Key words: information society, functions of the State, information policy, information the function of the State, information and communications technology, regulatory, information space.